

10. Міжнародні і державні нагороди та призи, якими нагороджені засуджений і члени його сім'ї [5, с. 204-205].

Вищевказані узагальненні положення відповідають умовам теперішнього часу та сприятимуть застосуванню покарання відповідно до особливостей злочинного діяння.

Література

1. Гуторова Н. Конфіскація майна як вид кримінального покарання / Н. Гуторова [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://center.law.univ.kiev.ua/>

2. Проблеми захисту прав людини. // Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні: матер. ІХ регіональної науково-практичної конференції. – 2003. – С. 391-393.

3. Уголовный кодекс РСФСР от 27 окт. 1960 г. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2001-05>.

4. Кличков А. О. Покарання у виді конфіскації майна за кримінальним законодавством України та інших країн: порівняльно-правовий аналіз // Науковий вісник національної академії внутрішніх справ, № 3. – 2013. – С. 3-14.

5. Кримінальний кодекс України від 5 квіт. 2001 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 25–26. – Ст. 59.

6. Кириш Б. О. Конфіскація майна як вид покарання за кримінальним законодавством зарубіжних держав // Університетські наукові записки. – 2005. – № 1-2 (13-14). – С. 202-209.

УДК 343.611 (043.2)

Судак Н. В.,

студентка,

юридичний факультет,

Чернігівський національний технологічний університет, м. Чернігів

Науковий керівник: Берднік І. В., к.ю.н., доцент

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ УМИСНОГО ВБИВСТВА, ВЧИНЕНОГО В СТАНІ СИЛЬНОГО ДУШЕВНОГО ХВИЛЮВАННЯ

Конституція України визначає, що людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. Кожна людина має невід'ємне право на життя. Одним з головних завдань кримінального права України є охорона особи, її життя і здоров'я [1]. Певне місце серед злочинів проти життя і здоров'я особи займають посягання, що вчиняються в стані сильного душевного хвилювання. Чинний Кримінальний кодекс України (далі – КК) встановлює

відповідальність за посягання на життя та здоров'я особи, що вчинені в стані сильного душевного хвилювання: за вбивство (ст. 116 КК) і за заподіяння тяжкого тілесного ушкодження (ст. 123 КК). Їх склади визнаються привілейованими, тому вони належать до злочинів з пом'якшуючими обставинами. Підставою пом'якшення відповідальності є віктимна поведінка потерпілого, а також знаходження винного під час учинення цих злочинів у стані сильного душевного хвилювання [7].

Проблеми кримінальної відповідальності за злочини, вчинені у стані сильного душевного хвилювання, стали предметом наукових досліджень А. В. Байлова, М. І. Дубініної, Л. А. Остапенко, Л. І. Шеховцової та ін.

Особливого значення факту перебування особи, яка вчинила умисне вбивство, у стані сильного душевного хвилювання, законодавець надає у двох випадках: при кримінально-правовій оцінці вчиненого особою у такому стані діяння (кримінально-правовій кваліфікації) та при призначенні особі, яка вчинила злочин у такому стані, покарання [5].

В інших випадках (при вирішенні питання про звільнення від кримінальної відповідальності, про звільнення від покарання, його відбування чи подальшого відбування тощо) самостійного кримінально-правового значення стан сильного душевного хвилювання при вчиненні злочину не набуває, він може враховуватись при характеристиці особи та/чи ступеня суспільної небезпеки вчиненого злочину.

Відповідно до Постанови Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику в справах про злочини проти життя та здоров'я особи» від 07.02.2003 № 2 умисне вбивство, вчинене у стані сильного душевного хвилювання ст. 116 КК кваліфікується тільки за цією статтею КК України [4].

Необхідною умовою кваліфікації дій винного за зазначеною статтею є сильне душевне хвилювання, що раптово виникло внаслідок протизаконного насильства, систематичного знуцання чи тяжкої образи з боку потерпілого. Насильство може бути як фізичним (заподіяння тілесних ушкоджень або побоїв, незаконне позбавлення волі тощо), так і психічним (наприклад, погроза завдати фізичної, моральної чи майнової шкоди). До тяжкої образи слід відносити явно непристойну поведінку потерпілого, що особливо принижує гідність чи ганьбить честь винного або близьких йому осіб [6].

У випадках, коли вбивство вчинено після того, як стан сильного душевного хвилювання минув, дії винного потрібно кваліфікувати за статтями КК, що передбачають відповідальність за вчинення зазначеного злочину без пом'якшуючих обставин. Неправомірна поведінка потерпілого

в такому разі може бути визнана обставиною, що зменшує суспільну небезпечність злочину і пом'якшує покарання винного [5].

Як свідчить узагальнення практики, звільнення від кримінальної відповідальності за вбивство, вчинене у стані сильного душевного хвилювання, на практиці не застосовується [3].

Поняття цього кримінально-правового інституту Пленум Верховного Суду України визначає як відмову держави від застосування щодо особи, котра вчинила вбивство, установлених законом обмежень певних прав і свобод шляхом закриття кримінальної справи, яке здійснює суд у випадках, передбачених КК України, у порядку, встановленому Кримінальним процесуальним кодексом України. При цьому ним же наголошується, що закриття кримінальної справи зі звільненням від кримінальної відповідальності можливе лише в разі вчинення особою суспільно небезпечного діяння, яке містить склад злочину, передбачений КК України та за наявності визначених у законі правових підстав [4].

Не було знайдено жодного випадку, коли судом до особи, винної у вчиненні вбивства, застосовувався б інститут звільнення від кримінальної відповідальності, хоча перешкод у його застосуванні немає. Так, злочин, відповідальність за вчинення якого передбачено ст. 116 КК «Умисне вбивство, вчинене в стані сильного душевного хвилювання», є злочином середньої тяжкості, а тому за його вчинення особа може бути звільнена від кримінальної відповідальності за наявності підстав, визначених ст.ст. 47, 48, 49 КК України [2].

Таким чином, можна зробити висновок, що суди України, як правило, не застосовують звільнення від кримінальної відповідальності за цей злочин або ж застосовують його вкрай рідко.

Отже, кримінальне законодавство України встановлює відповідальність за різні види злочинів, які пов'язані з умисним заподіянням смерті людини. Особливого значення факту перебування особи, яка вчинила вбивство, у стані сильного душевного хвилювання, законодавець надає у двох випадках: при кримінально-правовій кваліфікації вчиненого особою у такому стані діяння та при призначенні особі, яка вчинила злочин у такому стані, покарання.

Література

1. Конституція України // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 3, 27.
2. Кримінальний кодекс України // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 25. – Ст. 131.
3. Авраменко О. В. Питання кваліфікації умисного вбивства, вчиненого одночасно при перевищенні меж необхідної оборони та у стані сильного

душевного хвилювання / О. В. Авраменко // Вісник Хмельницького інституту регіонального управління та права. – 2003. – № 3-4 (7-8). – С. 226-230.

4. Про судову практику в справах про злочини проти життя та здоров'я особи: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 07.02.2003 № 2 // Вісник Верховного суду України. – 2003. – № 1(35).

5. Авраменко О. В. Врахування стану сильного душевного хвилювання у кримінально-правовій кваліфікації / О. В. Авраменко // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія юридична. – 2007. – Вип.1. – С. 218-230.

6. Авраменко О. В. Стан сильного душевного хвилювання як обставина, що пом'якшує покарання / О. В. Авраменко // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія юридична. – 2006. – Вип. 1. – С. 250-261.

7. Авраменко О. В. Кримінальна відповідальність за умисне вбивство, вчинене у стані сильного душевного хвилювання / О. В. Авраменко // Проблеми вдосконалення практики застосування кримінально-правових засобів протидії злочинності органами внутрішніх справ: Матер. міжнар. наук.-практ. конфер., 30 вересня 2004 р. – Львів, 2005. – С. 73-79.

УДК 343.232. (043.2)

Удовицький Є. М., студент,
Інститут прокуратури та слідства,
Національний університет «Одеська юридична академія», м. Одеса
Науковий керівник: Коломієць-Капустіна Ю. Ю., к.ю.н., доцент

ПОЗИТИВНІ ТА НЕГАТИВНІ АСПЕКТИ ЗАПРОВАДЖЕННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРОСТУПКІВ

Розвиток кримінального права не стоїть на місці, він весь час знаходиться в динаміці, що спричиняє виникнення різних інститутів. Одним з таких є інститут кримінальних проступків. Перспективи виділення його були окреслені Концепцією реформування кримінальної юстиції в Україні 2008 р. Надалі ця перспектива була реалізована з прийняттям Кримінального процесуального кодексу України (далі КПК), який набрав чинності 20 листопада 2012 р. Він передбачає поділ усіх злочинних посягань на злочини і кримінальні проступки.

Окремі питання про кримінальні проступки в своїх працях досліджували такі вчені, як Н. Л. Березовська, М. М. Дмитрук, В. Т. Навроцький, Л. В. Павлик, В. А. Туляков та інші.

Мета моєї роботи полягає в тому, щоб дослідити позитивні і негативні моменти стосовно запровадження інституту проступків і дійти до висновку стосовно доцільності його введення.